

תורת אמך

ביאורי סוגיות והדרכה לימודית

מסכת ברכות

פרקים ד-ה: תפילה

סוגיה כז: שהייה בין תפילה לתפילה

נכתב בסייעתא דשמיא
על ידי

אליהו מאיר ליפשיץ
ב"ר חיים שמאי ז"ל

ישיבת ברכת משה, מעלה אדומים

© כל הזכויות שמורות למחבר

סוגיה כז: שהייה בין תפילה לתפילה

*

רקע

הגמ' אומרת שאסור להתפלל שתי תפילות זו אחר זו, וחייבים לשהות ביניהן.

מקורות

א. גמ' ל: "כמה ישהה בין תפלה לתפלה... דכתיב ויחל משה"

ב. רש"י ד"ה כמה ישהה בין תפלה לתפלה

תוס' ד"ה כדי

ג. רמב"ם הל' תפילה פ"י הט"ו

ד. שו"ע סי' קה, ומשנה ברורה

הסבר הסוגיה

כמה ישהה בין תפלה לתפלה? רב הונא ורב חסדא, חד אמר: כדי שתתחונן דעתו עליו. וחד אמר: כדי שתתחולל דעתו עליו. [ברכות ל:]

הגמ' אומרת שצריך לשהות בין תפילה לתפילה שיעור שתתחונן דעתו עליו [שתהא דעתו מיושבת לערוך דבריו בלשון תחנה" (רש"י ד"ה שתתחונן)]. בירושלמי [פ"ד ה"ו (לג)] מובא שהמתפלל שחרית יכול להתפלל מוסף לאחר ששהה שיעור הליכת ארבע אמות. הרבה ראשונים [תוס' ד"ה כדי, תלמידי רבינו יונה כ: ד"ה כמה, ועוד] מחברים את דברי הירושלמי עם דברי הברייתא, ומסיקים ששיעור שתתחונן דעתו הוא ארבע אמות.

הרמב"ם [הל' תפילה פ"י הט"ו] פוסק: "כל המתפלל שתי תפלות אפילו שחרית ומוסף לא יתפלל זו אחר זו אלא ישהה בין תפלה לתפלה כדי שתתחונן דעתו". הרמב"ם מביא את השיעור המובא בבבלי ומשמיט את השיעור שבירושלמי. ניתן להבין שהוא חולק על הראשונים הללו, ולדעתו הירושלמי והבבלי נחלקו בגדרי שהייה בין תפילה לתפילה. לדעת הירושלמי, חיוב השהייה הוא כדי להפריד בין שתי התפילות ובכך להדגיש שהן שתי תפילות שונות, ולכן שיעור השהייה הוא שיעור קבוע של ד' אמות. לדעת הבבלי, חיוב השהייה הוא כדי לאפשר לאדם לחזור ולהתפלל בתחינה, ולדבר זה אין שיעור קבוע, אלא שיעור אישי, כפי הזמן שלוקח לכל אחד ואחד שתהא דעתו מיושבת עליו לערוך דבריו בלשון תחינה.

לפי הסבר זה מובנים דברי הרמב"ם: "אפילו שחרית ומוסף לא יתפלל זו אחר זו". כיוון שבירושלמי מפורש שבין שחרית למוסף מספיק לשהות שיעור ד' אמות, והיתה הוה אמינא ששהייה כדי שתתחונן דעתו נאמרה בבבלי רק כשחזור ומתפלל את אותו נוסח התפילה, אך בשחרית ומוסף מודה הבבלי לדין הירושלמי, מדגיש הרמב"ם שהבבלי חולק על הירושלמי, ובכל התפילות צריך לשהות שיעור כדי שתתחונן דעתו.

סיכום

חיוב שהייה בין תפילה לתפילה מובא גם בבבלי וגם בירושלמי. בבבלי נאמר שצריך לשהות שיעור כדי שתתחונן דעתו, ובירושלמי נאמר שצריך לשהות שיעור ארבע אמות. רוב הראשונים סוברים שדין הירושלמי זהה לדין הבבלי, ושיעור שתתחונן דעתו הוא כדי הילוך ארבע אמות. הרמב"ם אינו מביא את שיעור ארבע אמות, וניתן לומר שלדעתו יש מחלוקת בין הבבלי לבין הירושלמי, הירושלמי מחייב לשהות כדי הילוך ארבע אמות כדי להפריד בין תפילה לתפילה, והבבלי מחייב לשהות כדי שתתחונן דעתו ויוכל לכוון בתפילה השנייה כראוי.

הלכה

השו"ע [סי' קה] פוסק כרוב הראשונים, שצריכים לשהות בין תפילה לתפילה כדי הילוך ארבע אמות.